HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

16 octombrie 2019*

„Trimitere preliminară – Politica agricolă comună – Sectorul apicol – Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 – Regulamentul delegat (UE) 2015/1366 – Cerere de ajutor – Condiții – Numărul minim de colonii de albine – Stabilire cu efect retroactiv – Principiul securității juridice – Principiul protecției încrederii legitime”

În cauza C-490/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Tribunalul Administrativ și pentru Litigii de Muncă din Budapesta-Aglomerare, Ungaria), prin decizia din 17 iulie 2018, primită de Curte la 26 iulie 2018, în procedura

**SD**

împotriva

**Agrárminiszter,**

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul D. Šváby, îndeplinind funcția de președinte, și doamna K. Jürimäe și domnul N. Piçarra (raportor), judecători,

avocat general: domnul P. Pikamäe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul maghiar, de M. Z. Fehér și de A. Pokoraczki, în calitate de agenți;

– pentru guvernul elen, de G. Kanellopoulos, de A. Vasilopoulou și de E.-E. Krompa, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de L. Havas și de B. Hofstötter, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: maghiara.

## Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 din Regulamentul delegat (UE) 2015/1366 al Comisiei din 11 mai 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește ajutoarele din sectorul apicol (JO 2015, L 211, p. 3, denumit în continuare „Regulamentul 2015/1366”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între SD, pe de o parte, și Agrárminiszter (ministrul agriculturii, Ungaria), pe de altă parte, în legătură cu decizia acestuia din urmă de respingere a unei cereri de acordare a unui ajutor pentru achiziționarea de noi echipamente destinate migrației albinelor.

## Cadrul juridic

### *Dreptul Uniunii*

*Regulamentul (UE) nr. 1308/2013*

3 Articolul 55 din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO 2013, L 347, p. 671), intitulat „Programe naționale și finanțare” prevede la alineatul (1):

„În scopul ameliorării condițiilor generale de producție și de comercializare a produselor apicole, statele membre pot elabora, pentru sectorul apicol, programe naționale pentru o perioadă de trei ani («programele apicole»). […]”

4 În temeiul articolului 56 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, Comisia este împuternicită să adopte, în conformitate cu articolul 227 din regulamentul respectiv, acte delegate referitoare la „baza pentru alocarea contribuției financiare a Uniunii fiecărui stat membru participant, printre altele, pe baza numărului total de familii de albine din Uniune”.

5 Potrivit articolului 57 primul paragraf litera (c) din regulamentul menționat, Comisia poate adopta acte de punere în aplicare prin care se stabilesc măsurile necesare în ceea ce privește „aprobarea programelor apicole prezentate de statele membre, inclusiv alocarea contribuției financiare a Uniunii fiecărui stat membru participant și nivelul maxim al finanțării de către statele membre.”

*Regulamentul 2015/1366*

6 Considerentele (2)-(4) și (11) ale Regulamentului 2015/1366 au următorul cuprins:

„(2) Articolul 55 din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 prevede că statele membre pot elabora, pentru sectorul apicol, programe naționale pentru o perioadă de trei ani […]. Este necesar să se stabilească baza pentru alocarea contribuției financiare a Uniunii către statele membre participante.

(3) Numărul de stupi din fiecare stat membru participant reprezintă un indicator al dimensiunii sectorului apicol din respectivul stat membru. Cota fiecărui stat membru participant din numărul total de stupi din Uniune reprezintă o bază simplă pentru alocarea contribuției Uniunii la programele apicole.

(4) Pentru a asigura o repartizare corectă a fondurilor Uniunii, statele membre participante ar trebui să utilizeze o metodă fiabilă pentru determinarea numărului de stupi de pe teritoriul lor.

[…]

(11) Este necesar să se prevadă măsuri tranzitorii pentru alocarea contribuției Uniunii la programele apicole pentru perioada 2017-2019. Pentru a se asigura continuitatea față de programele apicole din perioada 2014-2016 și a se aloca suficient timp pentru ca toate statele membre să stabilească o metodă fiabilă pentru a determina, în perioada 1 septembrie-31 decembrie, numărul de stupi pregătiți pentru iernat, alocarea fondurilor Uniunii pentru programele apicole din perioada 2017-2019 ar trebui efectuată pe baza numărului de stupi comunicat în 2013 de către statele membre în programele lor apicole respective pentru perioada 2014-2016."

7 Articolul 1 din Regulamentul 2015/1366, intitulat „Stupi", prevede:

„În sensul prezentului regulament, termenul «stup» înseamnă o unitate care conține o colonie de albine utilizate pentru producția de miere, de alte produse de apicultură sau de material de reproducere a albinelor, precum și toate elementele necesare pentru supraviețuirea coloniei respective."

8 Articolul 2 din regulamentul menționat, intitulat „Metoda de determinare a numărului de stupi", prevede:

„Statele membre care prezintă programe naționale pentru sectorul apicol în conformitate cu articolul 55 din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 («programe apicole») trebuie să aplice o metodă fiabilă pentru a stabili, în fiecare an în perioada 1 septembrie-31 decembrie, numărul de stupi pregătiți pentru iernat, prezenți pe teritoriul lor."

### *Dreptul maghiar*

9 Articolul 4 din a Magyar Méhészeti Nemzeti Program alapján a 2016-2019 közötti végrehajtási időszakokban a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének szabályairól szóló 4/2017. (I. 23.) FM rendelet (Regulamentul nr. 4/2017 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind normele de utilizare, pe baza programului național maghiar pentru sectorul apicol, a ajutoarelor acordate prin cofinanțare din bugetul central și din Fondul european de garantare agricolă pentru perioadele de implementare 2016-2019) din 23 ianuarie 2017 (*Magyar Közlöny* 2017/8) prevede:

„[…]

(10) În cazul măsurilor prevăzute la articolul 2 alineatul (2) litera a) punctul ae), la articolul 2 alineatul (2) litera b) punctele ba) și bb) și la articolul 2 alineatul (2) litera c) punctul cb) și al ajutoarelor acordate pentru achiziționarea de sisteme de identificare prin frecvențe radio în cadrul măsurii menționate la articolul 2 alineatul (2) litera c) punctul ca), precum și în cazul ajutoarelor acordate pentru repopularea șeptelului apicol cu materialul de reproducere corespunzător atât din punct de vedere veterinar, cât și din punct de vedere genetic, în contextul măsurii menționate la articolul 2 alineatul (2) litera e), dreptul la ajutoare se bazează pe numărul de colonii de albine

a) stabilit în timpul controlului veterinar de toamnă al albinelor pentru perioada de implementare corespunzătoare,

b) notificat în conformitate cu dispozițiile a tartási helyek, a tenyészetek és az ezekkel kapcsolatos egyes adatok országos nyilvántartási rendszeréről szóló 119/2007. (X. 18.) FVM rendelet (Regulamentul nr. 119/2007 al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale din 18 octombrie 2007 privind registrul național al locurilor și centrelor de reproducere și al diverselor date aferente acestora) și înregistrat în Sistemul informatic zootehnic (TIR) prevăzut de Regulamentul nr. 119/2007 FVM, conform declarațiilor făcute și primite de biroul teritorial competent al administrației de stat din comitate, în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentului regulament, în ceea ce privește prima perioadă de implementare, până la 15 noiembrie 2017, în cazul celei de a doua perioade de implementare și până la 15 noiembrie 2018, în ceea ce privește a treia perioadă de implementare, și

c) care continuă să fie în proprietatea solicitantului în ziua în care acesta depune cererea de plată a ajutorului."

10 Potrivit articolului 22 din Regulamentul nr. 4/2017:

„[…]

(3) Pot solicita ajutoare – în funcție de numărul de colonii de albine stabilit în conformitate cu articolul 4 alineatul (10) – producătorii a căror afiliere la Országos Magyar Méhészeti Egyesület [Uniunea Națională Maghiară a Apicultorilor (OMME)] este în vigoare.

[…]

(5) Poate solicita un ajutor: orice persoană care deține cel puțin 60 de colonii de albine, în cazul ajutoarelor legate de echipamentele menționate la alineatul (4) literele a), b) și e), orice persoană care deține cel puțin 30 de colonii de albine, în cazul ajutoarelor legate de echipamentele menționate la alineatul (4) litera h) și orice persoană care deține cel puțin 100 de colonii de albine, în cazul ajutoarelor legate de echipamentele menționate la alineatul (4) literele c), d), f) și g)."

11 Programul apicol maghiar pentru perioada 2014-2016 cuprindea ajutoare pentru transhumanța din sectorul apicol prevăzute de a Magyar Méhészeti Nemzeti Program alapján a 2013–2016 közötti végrehajtási időszakokban a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Garancia Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének szabályairól szóló 118/2013. (XII. 16.) VM rendelet (Regulamentul nr. 118/2013 al ministrului dezvoltării rurale din 16 decembrie 2013 privind normele de utilizare, pe baza programului național maghiar pentru sectorul apicol, a ajutoarelor acordate prin cofinanțare din bugetul central și din Fondul european de garantare agricolă pentru perioadele de implementare 2013-2016). Acordarea acestora era supusă condiției ca apicultorul să dețină cel puțin 30 de colonii de albine înregistrate în TIR. Acest program a fost încheiat la 31 august 2016.

12 Pentru perioada 2017-2019, Regulamentul nr. 4/2017, care a intrat în vigoare la 24 ianuarie 2017, a supus acordarea acestor ajutoare condiției ca apicultorul să dețină cel puțin 60 de colonii de albine înregistrate în TIR. Întrucât, la data intrării în vigoare a acestui regulament, numărul de colonii de albine care figura în TIR era cel care fusese comunicat în cursul anchetei anuale din anul 2016, s-a prevăzut posibilitatea apicultorilor de a modifica retroactiv aceste date, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a regulamentului menționat.

**Litigiul principal și întrebările preliminare**

13 La 13 martie 2017, SD a înaintat vicepreședintelui Magyar Államkincstár (Trezoreria maghiară, denumită în continuare „trezoreria”), responsabil cu ajutoarele pentru agricultură și dezvoltare rurală, o cerere de ajutor pentru achiziționarea de echipamente noi necesare migrației albinelor. În acest sens, el a declarat că deține 62 de colonii de albine.

14 Printr-o decizie din 5 mai 2017, trezoreria a respins această cerere de acordare a ajutorului în cauză, pentru motivul că SD nu îndeplinea cerința referitoare la numărul minim de colonii de albine înregistrate în TIR. Astfel, în acesta erau înregistrate doar 36 de colonii de albine, deși, în temeiul Regulamentului nr. 4/2017, care a intrat în vigoare la 24 ianuarie 2017, acordarea acestui ajutor era supusă condiției ca cel puțin 60 de colonii de albine să fie menționate în TIR.

15 SD a introdus o reclamație la ministrul agriculturii care, printr-o decizie din 21 august 2017, a confirmat decizia trezoreriei de respingere a cererii menționate.

16 SD a formulat o acțiune împotriva acestei decizii a ministrului agriculturii la Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Tribunalul Administrativ și pentru Litigii de Muncă din Budapesta-Aglomerare, Ungaria).

17 Această instanță are îndoieli cu privire la aspectul dacă „dispoziția Regulamentului nr. 4/2017 […] care – fără a asigura o perioadă suficientă de adaptare – dublează numărul de colonii de albine necesar pentru a beneficia de un ajutor” este conformă cu dreptul Uniunii.

18 În acest context, Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Tribunalul Administrativ și pentru Litigii de Muncă din Budapesta-Aglomerare, Ungaria) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Noțiunea de «metodă fiabilă» la care se referă articolul 2 din Regulamentul [2015/1366], care este utilizată pentru a se stabili, în fiecare an în perioada 1 septembrie-31 decembrie, numărul de stupi, trebuie interpretată în sensul că solicitantul ajutoarelor este cel care trebuie să comunice numărul de colonii de albine și, în cazul unui răspuns afirmativ, este aceasta o metodă fiabilă?

2) În cazul în care, în conformitate cu articolul 2 din Regulamentul [2015/1366], datorită caracteristicilor biologice ale albinelor, trebuie să se stabilească în fiecare an, în perioada 1 septembrie-31 decembrie, numărul de stupi – pe care se bazează ajutoarele pentru apicultură –, dispoziția menționată trebuie interpretată în sensul că statele membre pot deroga de la această regulă?

3) În cazul unui răspuns afirmativ, legislația națională poate dispune stabilirea retroactivă, în luna ianuarie, a numărului necesar de colonii de albine?

4) Faptul că fondurile Uniunii trebuie alocate pentru programele apicole din perioada 2017-2019 pe baza numărului de stupi comunicat în anul 2013 de statele membre în programele lor apicole respective pentru perioada 2014-2016 trebuie interpretat în sensul că numărul de stupi necesar pentru repartizarea ajutoarelor poate fi de asemenea stabilit în mod diferit după perioada care s-a încheiat la 31 decembrie 2016, care servește ca bază pentru repartizarea ajutoarelor corespunzătoare anului 2017?

5) Regulamentul [2015/1366] trebuie interpretat în sensul că permite adoptarea unei norme juridice naționale care condiționează acordarea unui ajutor *de minimis* de respectarea unei cerințe care nu este conformă cu dreptul Uniunii? Ajutoarele prevăzute de dreptul Uniunii trebuie să fie adecvate și în practică pentru a încuraja exercitarea activității apicole?”

**Cu privire la admisibilitate**

19 În observațiile lor scrise, guvernul maghiar și Comisia susțin că articolul 2 din Regulamentul 2015/1366, a cărui interpretare este cerută de instanța de trimitere, nu privește decât baza pentru alocarea contribuției financiare a Uniunii către statele membre și că, în consecință, acest articol nu este pertinent în scopul stabilirii condițiilor de care depinde acordarea ajutorului primit individual de fiecare apicultor la nivel național.

20 În această privință trebuie amintit că, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, instituită prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe [Hotărârea din 25 iulie 2018, AY (Mandat de arestare – Martor), C-268/17, EU:C:2018:602, punctul 24 și jurisprudența citată].

21 Prin urmare, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Respingerea de către Curte a unei cereri adresate de o instanță națională este posibilă numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 25 iulie 2018, AY (Mandat de arestare – Martor), C-268/17, EU:C:2018:602, punctul 25 și jurisprudența citată].

22 Rezultă de asemenea dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Curtea poate, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate și, în acest context, să furnizeze toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care sunt necesare instanțelor naționale pentru a statua în litigiile cu care sunt sesizate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2009, Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, punctul 45 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 19 septembrie 2018, González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, punctul 54).

23 În speță, din decizia de trimitere reiese că litigiul principal privește validitatea unei decizii a Trezoreriei publice, confirmată de ministrul agriculturii, prin care s-a respins cererea de ajutor prezentată de SD, pentru motivul că acesta din urmă nu îndeplinea condițiile stabilite pentru acordarea acestui ajutor, și anume numărul de 60 de stupi impus prin programul apicol național referitor la perioada 2017-2019, stabilit prin Regulamentul nr. 4/2017.

24 Acesta este contextul în care, prin intermediul primei, al celei de a doua, al celei de a patra și al celei de a cincea întrebări, care trebuie să fie examinate împreună, instanța de trimitere solicită în esență interpretarea Regulamentului 2015/1366, pentru a se analiza dacă condițiile de acordare a ajutorului în discuție în litigiul principal, stabilite prin Regulamentul nr. 4/2017, sunt conforme cu Regulamentul 2015/1366 și în special cu articolul 2 din acesta.

25 În această privință, trebuie arătat, în primul rând, că, în scopul ameliorării condițiilor generale de producție și de comercializare a produselor apicole în Uniune, articolul 55 din Regulamentul nr. 1308/2013 prevede, la alineatul (1), că statele membre pot elabora programe naționale apicole pentru o perioadă de trei ani și că aceste programe pot beneficia de participarea Uniunii în condițiile prevăzute la alineatele (2) și (3) ale acestui articol.

26 În al doilea rând, trebuie să se constate că legiuitorul Uniunii a intenționat, la articolul 56 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, să împuternicească Comisia să adopte acte delegate referitoare la baza pentru alocarea contribuției financiare a Uniunii fiecărui stat membru participant, printre altele, în raport cu numărul total de familii de albine din Uniune.

27 În acest context, Regulamentul 2015/1366, al cărui temei juridic este articolul 56 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, stabilește criteriile referitoare la contribuția financiară a Uniunii la programele apicole ale statelor membre, elaborate la fiecare trei ani.

28 În timp ce articolul 4 din Regulamentul 2015/1366 prevede că contribuția Uniunii la programele apicole se alocă statelor membre care au programe apicole proporțional cu numărul total mediu de stupi notificat de statele membre respective, articolul 2 din regulamentul menționat, care trebuie interpretat în lumina considerentelor (2)-(4) ale acestuia din urmă, impune statelor membre să stabilească o metodă fiabilă pe baza căreia trebuie să se determine în fiecare an, în perioada 1 septembrie-31 decembrie, numărul de stupi prezenți pe teritoriul lor, ceea ce constituie criteriul esențial pentru repartizarea ajutorului Uniunii între statele membre, în scopul finanțării programelor apicole naționale.

29 În consecință, articolul 2 menționat se limitează să organizeze repartizarea contribuției Uniunii la aceste programe naționale și nu privește condițiile de acordare a ajutorului către apicultori în cadrul acestor programe.

30 Or, litigiul principal are ca obiect tocmai una dintre aceste condiții, a cărei stabilire este de competența statelor membre în temeiul articolului 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013. Atunci când acestea își exercită competența respectivă, nu sunt obligate prin dispoziția menționată să repartizeze ajutorul în cauză în funcție de un anumit criteriu, precum numărul de stupi, nici să se raporteze, în cazul în care reține acest criteriu, la perioada cuprinsă între 1 septembrie și 31 decembrie.

31 Prin urmare, interpretarea articolului 2 din Regulamentul 2015/1366, solicitată de instanța de trimitere în cadrul primei, al celei de a doua, al celei de a patra și al celei de a cincea întrebări, este lipsită de pertinență pentru soluționarea litigiului principal.

32 În schimb, prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă, în raport cu dreptul Uniunii, reglementarea națională – care a reținut numărul de colonii de albine drept criteriu pentru acordarea ajutoarelor în cadrul unui program apicol – poate „dispune stabilirea retroactivă, în luna ianuarie, a numărului necesar de colonii de albine" drept condiție pentru acordarea acestui ajutor. Întrucât, după cum evidențiază guvernul maghiar și Comisia, această întrebare intră sub incidența principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime, consacrate, ca principii generale ale dreptului, în ordinea juridică a Uniunii, este necesar să se interpreteze aceste principii pentru a se răspunde la întrebarea menționată.

## Cu privire la fond

33 A treia întrebare adresată de instanța de trimitere trebuie înțeleasă în sensul că urmărește să se stabilească în esență dacă principiile securității juridice și protecției încrederii legitime trebuie să fie interpretate în sensul că se opun ca o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal – prin care, în temeiul articolului 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, se elaborează programul pentru sectorul apicol pentru o nouă perioadă de trei ani –, pe de o parte, să stabilească condiții de acordare a ajutorului în acest sector diferite de cele prevăzute în programele precedente și, pe de altă parte, să permită apicultorilor să beneficieze de ajutorul menționat începând de la o dată anterioară celei a intrării în vigoare a reglementării respective, dacă îndeplinesc noile condiții prevăzute de aceasta.

34 În această privință, trebuie amintit că marja largă de apreciere de care dispun statele membre, în temeiul articolului 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, pentru a elabora programe naționale pentru perioade de trei ani în scopul ameliorării condițiilor generale de producție și de comercializare în sectorul apicol, inclusiv pentru a elabora și pentru a modifica condițiile de acordare a unui ajutor în acest scop operatorilor din sectorul menționat trebuie să respecte cerințele care decurg din principiile generale recunoscute în ordinea juridică a Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2004, Gerekens și Procola, C-459/02, EU:C:2004:454, punctul 21), printre care figurează, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, principiile securității juridice și protecției încrederii legitime (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 februarie 1996, Duff și alții, C-63/93, EU:C:1996:51, punctul 20, Hotărârea din 18 mai 2000, Rombi și Arkopharma, C-107/97, EU:C:2000:253, punctul 65, Hotărârea din 20 iunie 2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407, punctul 47, și Hotărârea din 10 decembrie 2015, Veloserviss, C-427/14, EU:C:2015:803, punctul 30).

35 În ceea ce privește principiul securității juridice, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, acesta urmărește garantarea caracterului previzibil al situațiilor și al relațiilor juridice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2015, Veloserviss, C-427/14, EU:C:2015:803, punctul 31 și jurisprudența citată).

36 În ceea ce privește principiul protecției încrederii legitime, reiese de asemenea dintr-o jurisprudență constantă a Curții că posibilitatea de a invoca acest principiu este deschisă oricărui operator economic căruia o autoritate națională i-a creat așteptări întemeiate. Totuși, atunci când un operator economic prudent și avizat este în măsură să prevadă adoptarea unei măsuri de natură să îi afecteze interesele, el nu poate invoca acest principiu atunci când această măsură este adoptată. În plus, operatorii economici nu pot avea încredere legitimă în menținerea unei situații existente care se poate modifica ca urmare a puterii de apreciere a autorităților naționale (a se vedea în special Hotărârea din 10 septembrie 2009, Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, punctul 53, și Hotărârea din 10 decembrie 2015, Veloserviss, C-427/14, EU:C:2015:803, punctul 39).

37 Aceste principii se impun cu o rigoare specială în cazul unei reglementări care poate avea consecințe financiare, pentru a permite persoanelor interesate să cunoască cu exactitate întinderea obligațiilor care decurg din aceasta (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea din 29 aprilie 2004, Sudholz, C-17/01, EU:C:2004:242, punctul 34, precum și Hotărârea din 13 martie 2008, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening și alții, C-383/06-C-385/06, EU:C:2008:165, punctul 52).

38 Numai instanța de trimitere este competentă să examineze dacă o reglementare națională este conformă principiilor fundamentale ale ordinii juridice a Uniunii. Curtea, care se pronunță asupra trimiterii preliminare în temeiul articolului 267 TFUE, este competentă numai să îi furnizeze acesteia toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care pot să îi permită să aprecieze această conformitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 septembrie 2009, Plantanol, C-201/08, EU:C:2009:539, punctul 45 și jurisprudența citată).

39 În speță, trebuie arătat, pe de o parte, că stabilirea condițiilor de acordare a ajutorului în cauză, rezultat din noul program apicol pentru perioada 2017-2019, introdus prin Regulamentul nr. 4/2017, s-a tradus printr-o creștere a numărului de colonii de albine necesar pentru obținerea acestui ajutor și, pe de altă parte, că programul anterior în acest sector s-a încheiat la 31 august 2016.

40 Astfel, pentru a se aprecia, în raport cu principiul securității juridice, atât caracterul previzibil al stabilirii condițiilor de acordare a ajutorului în cauză pentru noua perioadă, diferite de cele prevăzute în programele precedente, cât și aplicarea acestor condiții, începând de la data încheierii programului apicol precedent, în cazul apicultorilor care, la acea dată, îndeplineau noile condiții stabilite, trebuie amintit, după cum s-a subliniat deja la punctul 34 din prezenta hotărâre, că articolul 55 alineatul (1)

din Regulamentul nr. 1308/2013 acordă statelor membre o largă putere de apreciere pentru a elabora programele apicole pentru o perioadă de trei ani, „în scopul ameliorării condițiilor generale de producție și de comercializare a produselor apicole”.

41 Prin urmare, statele membre pot, în principiu, să stabilească condiții de acordare a ajutorului menționat pentru o nouă perioadă, diferite de cele prevăzute în programele precedente, în special în ceea ce privește numărul de colonii de albine necesar, precum și să determine data începând de la care apicultorii pot beneficia de ajutoarele prevăzute de noul program apicol, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute de acesta.

42 În acest sens, trebuie adăugat că stabilirea unor condiții de acordare a ajutorului în cauză pentru o nouă perioadă, diferite de cele prevăzute de programele precedente, în scopul „ameliorării condițiilor generale de producție și de comercializare a produselor apicole”, în conformitate cu articolul 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, nu poate constitui un eveniment imprevizibil pentru solicitanții acestui ajutor.

43 În ceea ce privește principiul protecției încrederii legitime, apicultorii în cauză nu se puteau aștepta în mod legitim ca condițiile necesare pentru acordarea unui ajutor în temeiul programelor apicole precedente să fie menținute prin programul adoptat pentru noua perioadă.

44 Prin urmare, apicultorii care nu îndeplineau aceste noi condiții nu se puteau aștepta în mod legitim să continue să beneficieze de ajutorul acordat printr-un program național care nu mai era în vigoare.

45 De altfel, dat fiind că noile condiții menționate permit ca apicultorilor care le îndeplinesc să li se acorde ajutoarele corespunzătoare începând de la o dată anterioară celei a intrării în vigoare a programului prin care sunt stabilite condițiile respective, acestea pot fi considerate ca fiind de natură să permită atingerea obiectivului constând în „amelior[area] condițiilor generale de producție și de comercializare a produselor apicole”, enunțat la articolul 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013.

46 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a treia întrebare că, sub rezerva unor verificări pe care trebuie să le efectueze instanța de trimitere, principiile securității juridice și protecției încrederii legitime trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun ca o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal – prin care, în temeiul articolului 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013, se elaborează programul în sectorul apicol pentru o nouă perioadă de trei ani –, pe de o parte, să stabilească condiții de acordare a ajutorului în acest sector diferite de cele prevăzute în programele precedente și, pe de altă parte, să permită apicultorilor să beneficieze de ajutorul menționat începând de la o dată anterioară celei a intrării în vigoare a reglementării respective, dacă îndeplinesc noile condiții prevăzute de aceasta.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

47 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

**Sub rezerva unor verificări pe care trebuie să le efectueze instanța de trimitere, principiile securității juridice și protecției încrederii legitime trebuie să fie interpretate în sensul că nu se opun ca o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal – prin care, în temeiul articolului 55 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1308/2013 al Parlamentului European**

**și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a pieței produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului, se elaborează programul în sectorul apicol pentru o nouă perioadă de trei ani –, pe de o parte, să stabilească condiții de acordare a ajutorului în acest sector diferite de cele prevăzute în programele precedente și, pe de altă parte, să permită apicultorilor să beneficieze de ajutorul menționat începând de la o dată anterioară celei a intrării în vigoare a reglementării respective, dacă îndeplinesc noile condiții prevăzute de aceasta.**

Semnături